

«نقش زنان در عاشورا» از پیشگامی تا پایداری

واقعۀ عاشورا، نه تنها نقطه عطفی در تاریخ اسلام، بلکه آیینۀ تمام‌نمای فداکاری، صبر و ایستادگی انسان‌هایی است که در راه حق، جان و مال و هستی خود را فدا کردند. در این میان، نقش زنان برجسته و بی‌بدیل است؛ نقشی که از پیش از واقعۀ، در طول روز عاشورا و پس از آن، در دوران اسارت، در هر مرحله‌ای جلوه‌ای خاص و تأثیری عمیق داشته است. بررسی این ابعاد، نه تنها یادآور عظمت زنان کربلاست، بلکه الگویی برای نقش آفرینی زنان در طول تاریخ، از جمله در دوران دفاع مقدس ایران به شمار می‌رود.

■ ■ ■

نقش زنان قبل از واقعۀ عاشورا: پیش از آغاز نبرد، زنان کربلا نقشی محوری در آمادسازی و تهییج یاران امام‌حسین(ع) ایفا کردند. آنها با بصیرت و آگاهی از اهداف قیام، نه تنها مانع حضور مردان خود در رکاب امام نشدند، بلکه با تشویق و ترغیب، آنان را به سوی میدان شهادت سوق دادند.

تشویق و ترغیب مردان: بسیاری از زنان، همسران، برادران و فرزندان خود را به حمایت از امام‌حسین(ع) ترغیب کردند. به عنوان مثال، همسر زهیر بن قین، با دیدن تردید همسرش، او را به پیوستن به کاروان امام‌حسین(ع) تشویق کرد و زمینه‌ساز توبه و شهادت زهیر شد.

بصیرت و شناخت اهداف قیام: زنان کربلا به خوبی می‌دانستند که امام‌حسین(ع) برای احیای دین جدش و مبارزه با ظلم یزید قیام کرده است. این بصیرت، به آنها قدرت می‌داد تا سختی‌ها را تحمل و مردان‌شان را در این مسیر همراهی کنند.

همراهی و حمایت روانی: حضور زنان در کنار امام‌حسین(ع) و یارانش، به آنان آرامش و اطمینان خاطر می‌بخشید. آنها با صبر و بردباری خود، از روحیه مجاهدان حمایت می‌کردند و به آنان قلب می‌دادند.

نقش زنان در روز عاشورا: در روز عاشورا، با وجود شدت نبرد و فضای رعب و وحشت، زنان نه تنها منفعل نماندند، بلکه با ایفای نقش‌های کلیدی، درس‌های بزرگی از صبر و پایداری به تاریخ آموختند.

گزارش ۲

زهرچیزی

بازخوانی نقش زنان در به ثمر رساندن قیام امام حسین^(ع) در جریان‌های بعد از عاشورا تا به امروز

زنانی که در مکتب عاشورا تربیت می‌شوند

پرچم صلابت زنان عاشورایی پس از هزارو ۴۰۰سال به دست زنان مسلمان پر صلابت‌تر از همیشه بالا نگه داشته شده است

زهر! چیزی

روزی که امام‌حسین(ع) به دعوت کوفیان راهی شد و تصمیم گرفت قیام عاشورا را بر پا دارد، زنان و کودکان را هم با خود همراه کرد؛ همسیری که از همان ابتدا معلوم بود ساده نیست و با چالش‌ها و سختی‌های فراوانی همراه است، همچنانکه زنان حرم امام‌حسین(ع) و در رأس آنها حضرت زینب(س) هم آگاه بود در مسیر ساده‌ای قدم نگذاشته‌اند، بانوان و اهل بیت امام‌حسین(ع) اما از مدت‌ها قبل خود را برای رسانی بزرگ آماده کرده بودند؛ رسانی که اگر چه آغازش به قبل از واقعۀ عاشورا و ابتدای این مسیر بازمی‌گشت و روز عاشورا در بحبوحه نبرد و شهادت امام‌حسین(ع) و یارانش به اوج رسید اما رسالت اصلی زنان عاشورایی در ست بعد از شهادت امام‌حسین(ع) و با آغاز اسارت شروع شد تا بالاترین جلوه از مقام زن را در دستر مسیر زینب(س) برای همیشه تاریخ ثبت کند، اما مسیر روشنی که زنان بزرگ صدر اسلام همچون بانوی مکرّمه حضرت فاطمه(س) آغازگر آن بودند و از سوسی حضرت فاطمه(س) ادامه یافته جلوه زنان عاشورایی و حماسه حضرت زینب(س) در دوران اسارت به اوج رسید، همچنان هم ادامه دارد و هنوز هم پس از هزار و ۴۰۰سال این پرچم به دست زنان مسلمان پر صلابت‌تر از همیشه بالا نگه داشته شده است؛ زنانی از دیار مقاومت از غزه و لبنان گرفته تا شیرزنان کشورمان ایران.

نهضت عاشورا برای همه اقشار، گروه‌ها و همه اعصار و دوران‌ها سرشار از درس و عبرت است؛ نهضتی که زنان هم در شکل‌گیری و هم در به ثمر رسیدن و روایت آن نقشی بسیار پررنگ ایفا کردند، به گونه‌ای که تا به امروز صدها کتاب، مقاله و پژوهش‌های گوناگونی درباره نقش زنان در نهضت عاشورا نگاشته شده است اما همچنان این مسئله جای کار دارد و از هر زاویه‌ای که به آن بنگرید، می‌توانید نکات ناب و تازه‌ای را استخراج کنید و تحلیل‌های جدیدی را به دست بیاورید و این مسیر برای رهروان راه راست تا همیشه باز است و مردان و زنان بسیاری در عصرهای مختلف و از نسل‌های گوناگون در این مسیر گام نهاده‌اند.

همچنانکه امروز هم شاهد ایستادگی صلابت زنان ایرانی در جنگ تحمیلی اسرائیل علیه کشورمان مواجه بودیم و یک بار دیگر همچون همیشه به زن مسلمان ایرانی افتخار کردیم، اما نقش زنان در نهضت حسینی چه بود و چگونه بود که تا به امروز زنان و بیروان این مسیر همچنان افتخار می‌آفرینند و صلابت‌شان دنیا را به کرش وای می‌دارد؟

تاریخی مؤثّر – مذکر

بنا به تعبیر استاد شهید مرتضی مطهری، تاریخ کربلا

افزایش روحیه مبارزان: برخی از زنان، با حضور در کنار رزمندگان، روحیه آنان را تقویت می‌کردند و با سخنان خود، آنان را به ایستادگی بیشتر ترغیب می‌کردند.

شهادت در راه خدا: اگرچه نقش اصلی زنان در عاشورا، پیام‌رسانی و ادامه‌دهنده راه شهید بود، اما برخی از زنان نیز در این روز به فیض شهادت نائل آمدند که اوج فداکاری و ایثار آنان را نشان می‌دهد.

نقش زنان بعد از واقعۀ عاشورا و به اسارت رفتن آنها: دوره اسارت، فصلی دردناک اما پربراد در نقش آفرینی

زنان کربلاست، این دوره، نه تنها امتحان صبر و استقامت آنان، بلکه فرصتی برای رساندن پیام عاشورا به گوش جهانیان بود.

پیام‌رسانی و روشنگری: حضرت زینب(س) به عنوان پرچمدان این حرکت، با خطبه‌های کوبنده خود در کوفه و شام، ماهیت قیام امام‌حسین(ع) و ظلم یزید را افشا کرد. ایشان با شجاعت بی‌نظیر، در برابر حاکمان ستمگر ایستاد و با بیان حقایق، پرده از جنایات آنان برداشت. این خطبه‌ها، نقشی حیاتی در بیداری افکار عمومی و رسوایی دستگاه اموی ایفا کرد.

زنان کربلاست، این دوره، نه تنها امتحان صبر و استقامت آنان، بلکه فرصتی برای نشر پیام عاشورا بود. آنان با حضور در شهرها و مناطق مختلف، مظلومیت اهل بیت(ع) و جنایات بنی‌امیه را به گوش مردم رساندند و زمینه‌ساز بذل و بخشش‌هایی را فراهم کردند.

ارتباط نقش زنان در عاشورا با دفاع مقدس و نتیجه‌گیری: با بررسی نقش زنان در واقعۀ عاشورا، می‌توان از شباهت‌ها و ارتباط آن با نقش زنان در دوران دفاع مقدس ایران غافل نشد. زنان ایرانی نیز در طول هشت سال جنگ تحمیلی، با تأسی از زنان کربلا، نقشی

جبهه نظامی شکست می‌خورد رسوا نشده است. معیار رسوایی چیز دیگری است. معیار رسوایی، حقیقت‌جویی و حقیقت‌طلبی است. آن که در راه خدا شهید می‌شود رسوا نشده، رسوا آن کسی است که ظلم و ستم می‌کند، رسوا آن کسی است که از حق منحرف می‌شود. ملاک رسوایی و غیر رسوایی این است. این طور نیست که اگر کسی کشته شد، پس حرفش دروغ بوده است. معیار دروغ و راست بودن، خود انسان است، ایده انسان است، حرف و عمل انسان است. حسین من کشته هم بشود راست گفته، زنده هم بماند راست گفته. تو کشته هم بشوی دروغگو هستی، زنده هم بمانی دروغگو هستی.»

جریان نقش آفرینی زنان در بزرگه‌های تاریخی و حماسه آفرینی آنها با تأسی از زنان مسلمان و آزاده جهان و به خصوص زنان کشورمان و زنان محور مقاومت تا به امروز ادامه دارد. همچنانکه زنان و مادران ایرانی در دوران دفاع مقدس با صلابت و نجابت و حضور مقتدرانه‌شان نشان دادند از همان نسل زنان عاشورایی هستند؛ مادرانی که فرزندان‌شان را برای نبرد در جبهه‌های جنگ تربیت می‌کردند و پرورش می‌دادند و به آنها درس جهاد و ایستادگی می‌دادند. جریانی که سال‌هاست در غزه، فلسطین و لبنان شاهد آن هستیم و زنان خطه مقاومت همگی یا مادر شهیدند یا خواهر شهید یا فرزند شهید و باز هم حتی اگر بالای سر پیکر بی‌جان فرزندان‌شان از ته دل ناله و شیون سر کنند، باز هم خودشان پرچم مقاومت را در دست می‌گیرند و فرزند و همسر یا برادرشان را راهی میدان نبرد می‌کنند و نه فقط مانع‌شان نیستند بلکه مشوق‌شان هستند و به آنها سر مشق ایستادگی و مقاومت می‌دهند.

شاگردان مکتب زنان عاشورایی

و همین حالا هم جنگ تحمیلی ۱۲ روزه اسرائیل به کشورمان جلوه‌های متعددی از این ایثار و فداکاری و صلابت و ایستادگی زنان این سرزمین را در قالب‌های گوناگون جلودان کرد.

همچنانکه نظم خواهی سحر امامی مجری توانمند شبکه خبر در لحظات حملۀ اسرائیل به صدا و سیما برای خاموش کردن صدای حقیقت نه فقط به این نتیجه منتهی نشد بلکه موجب شد پیام ایستادگی این سرزمین در مکتب حماسه آفرینی زنان عاشورایی به سراسر دنیا مخابره شود و سحر امامی نمادی از شجاعت، ایثار و صلابت زن مسلمان ایرانی در دنیا شناخته شود؛ زنی که بی‌تردید همچون سایر بانوان از کزنا بنّیه « خدا را لشکر که ما را گرامی داشت که پیغمبر (ص) را از میان ما قرار داد و ما از خاندان پیغمبر (ص) هستیم، «أَلمّا یَفْیَحُ الفَاسِقُ و یَکْذِبُ الفَاجِرُ و هُوَ غَیْرنا و الحَمْدُ لله» آن کسی که در عین شده است.

نگاه

«نسل زد»

نسل انقلابی ایران

کبری فرشچی

شاید ظاهرشان با ما کمی فرق داشته باشد، حتی رفتارها و گاهی ادبیات‌شان! یک جنوری که احساس کنیم زبان همدیگر را نمی‌فهمیم، ۱۲ روزی که پشت سر گذاشتیم اما به ما اثبات کرد با نسل زد دستور زبان مشترک داریم اما حواس‌مان نیست!

تهاجم به مرزهای کشورمان آورد این دستور زبان مشترک جغرافیایی است که نامش را وطن گذاشته‌اند و پرچم سه رنگی که از هر قوم، طایفه و نژاد ما را یکدل و یک‌رنگ می‌کند به رنگ پرچم سه رنگ ایران.

اینگونه بود که وقتی دشمن خشمگین از شکست تمام سناریوهای قبلی فتنه‌هایی که در این سال‌ها در اتاق فکرش طراحی و با بازوهای رسانه‌ای‌اش همچون ایران اینترنشنال اجرایی کرده بود، این بار دیگر نتوانست خشمش را پنهان کند و در سناریویی جدید و در پوشش مذاکره، حکایت گرمی شد که با لباس میش آمده است و در بی‌لبندهای پشت میز مذاکره، به بیکاره پهباده‌ها و موشک‌هایش را راهی ایران‌مان کرد و با شکستن حرمت حریم ایرانی که به قول سردار شهیدمان حاج قاسم «حرم» است، گل‌های باغ ایران‌مان را به بیکاره پرپر و چندین تن از تکرارنشدنی‌ترین فرماندهان سپاه و دانشمندان هسته‌ای‌مان راهشید کرد تا به خیال خام خودش ایران و ایرانی را به زانو درآورد، اما این تهاجم فقط جنگ سخت نبود و طبق معمول در جنگ روایت‌ها بازوهای رسانه‌ای‌شان وارد عمل شدند و کوشیدند مردم را تحریک کنند و به خیابان‌ها بکشانند و از این مسیر ایران و ایرانی را به زانو در بیاورند و این جغرافیای بیکارچه را میان خودشان تقسیم کنند. اما تک تک مردم کشورمان و به‌طور ویژه «نسل زد» همان جوانان، دختران و پسران دهه هشتادی با همان جسارت و صراحت‌شان به میدان آمدند و به بیکاره ایرانی یکپارچه در برابر این تهاجم کور شکل گرفت.

این نسل از دختران و جوانان هم اثبات کردند پای میهن که به میان بیاید با هیچ کس شوخی ندارند و هیچ کید نیرویی بر عزم راست‌شان برای دفاع از وطن اثر گذار نیست.

اینگونه بود که دختران حاج قاسم همان دهه هشتادی‌های جنسوری که می‌شناسیم پای وطن که میان آمد، برای صهیونیست‌ها خط و نشان کشیدند و در حمایت از سیدعلی رهبر فرزانه‌مان دست‌آزاد بر سبینه گذاشتند تا بدانیم «نسل زد» همان نسل انقلاب و انقلابی است.